

Trong tình yêu, khi đam mê làm cho con người trở nên mê muội người ta thường vì nếm câu nói bất hủ của Blaise Pascal: “Con tim có những lý lẽ riêng của nó mà lý trí không thể nào hiểu biết được.”, (Le coeur a des raisons que la raison ne peut pas savoir). Trí óc bao gồm nhiều trung khu trong não, như trung khu nói, trung khu hiểu tiếng nói, trung khu suy luận, trung khu nhìn, và trung khu cảm xúc.

Chính những trung khu này đã đi vào khi nào toàn bộ chức năng của mọi bộ phận trong cơ thể trong đó – dĩ nhiên – có trái tim. Những chính trái tim đã có lúc tạm thời ngừng đi vào khi nào của bất óc, tạm biệt mình cho tình yêu để yêu và để c yêu.

Óc nói đến lý, tim nói đến tình. Khi yêu là nói đến chức năng của trái tim. Những theo cơ thể học, chức năng của trái tim chủ yếu là bơm máu vào các mạch chủ yếu khắp cơ thể để duy trì sống, kể cả óc cũng cần tim bơm máu để nuôi các tế bào trong não. Tim chủ yếu là một khối thịt nặng khoảng 400 gram với một nhĩ m và thất cần thiết như một động cơ không phải lúc nào sa vào cơn yêu. Mọi liên kết là mọi liên bơm máu đi. Và tim đập liên tiếp như một khoảng 2.5 tỷ lần trong quãng đời trung bình 66 năm. Những đập cũng nói lên trạng thái của con tim. Nếu tình cảm ánh mắt gặp nhau mà hai trái tim đập rộn ràng trong lòng ngực là lúc thôi thúc tìm đến nhau trong vòng tay. Khi hai trái tim đập cùng nhịp là lúc không thể sống xa nhau. Nếu đập lẻi nhịp thì xin đành hẹn lại kiếp sau. Và thời bất ngờ, tim ngừng đập là lúc nói đến chia ly vĩnh viễn.

Một lúc nào đó, những con sóng (lãng) tình cảm vượt bậc (mạnh) lý trí là lúc trái tim làm chủ những nghĩ suy, gạt bỏ tất cả mọi lời khuyên bảo hữu lý của óc. Thời gian ca ngợi những tình lãng mạn như thế. Khi yêu chủ biệt yêu và bất chấp mọi hậu quả để yêu. Sở dĩ đã ghi lại những mối tình với con tim phải vượt lý trí, gây mọi cảm hoài cho hậu thế qua bao nhiêu thế hệ. Shakespear đã thi vị hóa mối tình của Romeo và Juliette giữa hai gia đình thù nghịch. Họ đã yêu bất chấp những nguy hiểm xã hội thời bấy giờ để rồi mang cảm tình xuống tuyền đài. Lịch sử nước Nam cũng đã ghi lại hậu thế một chuyện tình đau thương của Trạng Thuyết và Mị Châu thời An-Dương-Vương. Triệu Đà thu phục nước Nam Hán có ý thôn tính nước Âu Lạc của An-Dương-Vương bèn sai con trai là Trạng Thuyết sang kết nghĩa với Mị Châu là con gái của An-Dương-Vương. Thận Kim Quy có ban cho An-Dương-Vương một cái nỏ thần dùng để trị yêu quái khi đóng Loa Thành và giết nước vì một khi bắn ra là giết chết vạn quân địch. Nhờ cái nỏ thần này mà An-Dương-Vương giết được nước Âu Lạc. Tình yêu và chủ nghĩa say đắm nên Mị Châu mới nói cho Trạng Thuyết biết bí mật của nỏ thần. Chính Trạng Thuyết đã đánh tráo bóng cái nỏ thần giết. Vì thế Triệu Đà chết trong nước Âu Lạc đang. Hai cha con An-Dương-Vương và Mị Châu trên đường chuy trở, nhà vua của thận Kim Quy giúp. Thận hiên ra và nói giết đang người sau lưng. An-Dương-Vương hiểu ra vì đứa con gái mà một nước nên vung gươm chém chết con gái. Trạng Thuyết theo đường lòng ngừng tìm để xác v. Chàng buồn rầu và cũng như y

xu ng gi ng t t . Chuy n tình lã m n k t thúc b ng cái ch t c a hai v ch ng gi a hai n c thù đ ch.

Nh ng chuy n tình gi a Tr ng Chi và M N ng l i có s phán đoán c a trí óc. Nàng công chúa t ng t anh lái đò có ti ng sáo lã đă vang trên quăng sông v ng làm mê m t lòng ng i. Con tim thôi thúc nàng ph i yêu nh ng đ n khi g p nhau óc đã ph nh n m i tình ch vì chàng quá x u trai. Hóa ra nàng ch t ng t ti ng sáo ch không h yêu ng i th i sáo. Dù không nên v ch ng nh ng rõ ràng trí óc đã giúp nàng công chúa ch p nh n th c t i. Ch ng thà ph nhau ngay t đ u còn h n đ n sâu vào m t cu c hôn nhân không h nh phúc.

Óc chính là cái phanh đ hãm ch t lã m n trong tình yêu. Nh ng n u ng i ta ch p nh n buông th trái tim đ yêu không c n đ n lý trí thì th gian cũng thông c m, không ai kh t khe lên án m t ng i s n sàng ch t cho tình yêu. Nh ng n u con tim c hành đ ng theo nh ng lý l riêng c a nó mà b t c n đ n l i khuyên b o c a trí óc thì s đ n đ n h u qu th nào?

Trong lãnh v c gia đình, cha m th ng yêu con cái là m t l t nhiên. Nh ng n u th ng yêu chi u chu ng chúng m t cách vô lý thì ch a h n là m t l i giáo đ c t t. Con cái c n ph i đ c răn đe, đ chúng nh n bi t t t x u, s lành, và s đ . Chi u chu ng chúng đ mu n gì đ c n y ch c ch n không giúp ích gì cho đ a tr sau này khi b c vào tr ng đ i. M t đ a tr đ c nuông chi u quá m c trong gia đình đ sinh ra tuy t v ng khi g p ph i th t b i trong cu c s ng.

Trong lãnh v c lu t pháp cũng th , tim và trí óc ph i đi đôi v i nhau. Chi dù “pháp b t v thân” nh ng m t quan tòa c áp đ ng c ng nh c lu t l thì b n án s đ a đ n b t công. Tình và lý c n ph i cân nh c đ đ đ n m t phán quy t. T c ng Vi t có câu, “Có đ trong chăn m i bi t chăn có r n”. T c ng M cũng nói, “Before criticizing a man, walk a mile in his shoes”. Ng i quan tòa công chính là ng i ph i hi u rõ hoàn c nh c a t ng t i nhân. Lu t là ph m vi c a trí óc nh ng n u đ t mình vào tình hu ng c a t i ph m là lúc nói đ n lý l c a con tim.

Phán quy t đ a vào tim và óc s th y m t bàn tay s t nh ng không thi u khoan dung. Lãnh v c chính tr cũng th y tim và óc song hành. Aristide Briand (1862 – 1932), m t chính khách t ng gi ch c Th t ng Pháp trong nhi u nhi m k đã kh ng đ nh: “M t ng i i tu i hai m i không theo ch nghĩa xã h i thì đúng là không có trái tim, nh ng n u đ n tu i b n m i mà v n còn mê ch nghĩa xã h i thì đúng là không có óc.” (L'homme qui n'est pas un socialiste à vingt n'a aucun coeur, mais s'il est toujours un socialiste à quarante il n'a aucune tête.) M t ch nghĩa mà Marx v v i th k 19, khi t b n m i phôi thai, đ c Lênin phát tri n m t cách có

h th ng vào đ u th k 20 đã đ c ch ng minh là m t ch nghĩa điền r , tàn b o, và vô luân. Ông Briand nói ph i m t 20 năm m i nh n ra s hão huy n c a ch nghĩa nh ng th t ra ch c n s ng vài năm x h i què qu t luân lý. Vi t nam là hi u rõ cái b n ch t b t nhân c a m t ch nghĩa đã gây bi t bao tang tóc cho nhân lo i. C n gì ph i đ i đ n tu i 40, yêu ch nghĩa t tu i 20 nh ng đ n 25 tu i mà v n m mi ng b nh v c cho cái ch nghĩa vô luân y thì qu th t đ u óc đó không có m t chút ch t xám nào. H a chẳng nh ng cái đ u này ch ch a m t th ch t vàng s n s t mà con ng i th i ra m i ngày.

Vi n nh c a m t ch nghĩa v m t th gi i đ i đ ng, trong đó con ng i “làm theo kh năng” và “h ng theo nhu c u” đ c l ch s minh ch ng m t cách hùng h n là vi n vòng, là không t ng. Gi c m đ i đ ng này đã làm say mê hàng tri u con tim đ y nhi t huy t c a các thanh niên thi u n . Vì m c đích “cao c ” này, họ đã quên đi tính ch t b o l c cách m ng, n n t ng “luân lý” c a ch nghĩa c ng s n, là ph i tàn sát cho h t nh ng ng i không cùng chí h ng, nh ng k đ i l p. K t qu là nhân lo i ph i h ng ch u cái tai ng nghi t ngã này trong su t th k 20 v i cái giá c a h n 100 tri u ng i ch t vì b tr n áp, b th tiêu và b tù đầy trong các tr i c i t o. Nh ng ng i c ng s n bây gi ch ng còn có con tim đ yêu m t ch nghĩa “lý t ng” nh ông Briand đã nghĩ. H hoàn toàn l thu c vào v t ch t, yêu nh ng t gi y đ o xanh h n là yêu gi c m ng ban đ u nh đ u tranh giành th ng l i cho giai c p vô s n, m t ng m t th gi i không còn s bóc l t, xây đ ng m t xã h i công b ng. Trái l i, ch nghĩa ch đ ng lên đ đ u tranh quy n l i tuy t đ i cho giai c p t b n đ , đ th c hi n m t th gi i đ y đ y bóc l t tàn kh c và đ đ i h n bao gi , và đ đ ng lên m t xã h i v i nh ng th m c nh luân lý suy đ i đ n t n cùng và nhan nh n b t công v i nhi u n c m t.

Ban đ u, có th Marx ôm gi c m ng đ i đ ng v i ý t t mu n bi n cõi đ i ô tr c này thành cõi thiên đàng, đ n Lênin thêm chút m m mu i “b o l c cách m ng” và kêu g i “vô s n các n c, đoàn k t l i” thì cái ch nghĩa xã h i huy n ho c c a Marx b c sang m t khúc ngo t gây đau th ng cho con ng i nh t trong l ch s nhân lo i. S tàn ác c a ch nghĩa phát-xít so ra ch ng th m gì v i s tàn b o và đ c ác cách m ng c a ch nghĩa c ng s n. H – nh ng ng i s ng ch t v i lý t ng c ng s n – say mê đ u tranh v i kh u hi u t t c v i quy n l i c a giai c p b bóc l t nh ng th c t hoàn toàn khác h n. H ch m n s c m nh c a giai c p b bóc l t đ tranh đ u cho quy n l i cá nhân c a t ng ng i c ng s n n m gi quy n l c cao nh t n m trong cái-g i-là b chính tr . Bên trong thâm cung c a các quan c ng s n, s tranh dành quy n l c gay g t và kh c li t không thua gì cu c đ u tranh b ng b o l c b bên ngoài v i các n c t b n. Mãi đ n cu i th k 20 thì ch nghĩa c ng s n đã b bi n thái h n. Nó bi n thái đ n m c ng i ta hoàn toàn không nh n ra cái c t lỗi ch nghĩa n m ch nào trong su t t n trình ti n lên th gi i đ i đ ng n a. Ng i ta không hi u nó là m t tri t lý? m t ch nghĩa? hay m t h c thuy t? Nó nh m t n i t p-pí-lù – tr n m t th m t ít vào r i g i là ch nghĩa c ng s n t th k 21 – đ lâu ngày n n sinh và b c mùi làm ai cũng bu n nôn m a. Nó nh m t cái xác b ch t cháy không còn nh n di n đ c hình đ ng c a n n nhân. Làm sao m t ng i đ c Th ng đ ban cho m t trí óc bình th ng l i có th nói r ng tôi v n còn yêu cái ch nghĩa phi nhân b n nh th ?

Đ ng tìm hi u ch nghĩa c ng s qua sách v ! Đ ng đ c m ch thuy t đó b ng trái tim nh ng b ng c trí óc! Kh u hi u v i nh ng m t đ làm mê mu i con ng i. Tính ch t “lãng m n” c a ch thuy t c ng s đ làm con tim rung đ ng. Hãy luôn nhìn nó b ng trí óc mình m n c a m t ng i bình th ng.

Trong cu c s ng l u vong cũng c n suy nghĩ v thái đ chính tr chính đ ng c a m t ng i t n n. Vào đ u th p niên 80, dân chúng Vi t nam ùn ùn kéo nhau ra bi n. Họ tìm đ m i cách đ đào thoát kh i cái xã h i rách nát nhân b n và b n cùng v t ch t đó. Ng i ta ph ng đoán kho ng h n 1 tri u ng i b n n c ra đ nh ng đ n b n b t do ch đ c non n a. Nh ng ng i đi sau không ph i không bi t nh ng hi m nguy c a cái giá v t bi n, c hai ng i đi ra bi n thì ch m t ng i thành công. Th t b i là đ ng nghĩa v i cái ch t vì bão t , h i t c, đói khát... th mà h v n l m l i c m đ u đi s ng đi ch t ra bi n. B ng qua lãnh th Miên đ n đ t Thái cũng đ i đ u v i nh ng hi m nguy ch t ng i. Nào là b n Miên đ khát máu, b n Vi t c ng điên cu ng thù h n, thú đ trong r ng già, b n th ph buôn ng i, đám buôn l u có máu l nh gi t ng i không chùn tay. Có ng i đi ra bi n không thành l i quay v đi b . Có ng i v t bi n th t b i đ n khánh ki t tài s n. C mi n Nam lên c n s t b n c. Tính đ n đ u th p niên 90, non n a tri u ng i đ t đ c c nguy n.

Con s n a tri u ng i may m n s ng sót, m t l n n a, l i may m n đ c đ nh c c các n c t b n, có c h i ng m nhìn b u tr i dân ch , hít th không khí t do, và nh t là có c h i v n lên t hai bàn tay tr ng. Sau h n 30 năm, con s ng i Vi t t n n sinh sôi n y n đã lên đ n vài tri u, r i rác kh p năm châu, thành công á khá nh iu m t trong xã h i, t o c a c i v t ch t cho chính gia đình mình và đ t n c n i hai ba th h Vi t sinh s ng thành t ng c ng đ ng v i sinh ho t khá kh i s c.

Khi trong tay có chút ti n thì nh ng ng i Vi t h i ngo i ch t nghĩ đ n chuy n “vinh qui v làng”. Vào đ u th p niên 90 c a th k tr c, khi nhà n c c ng s n b t đ u m c a, m t s ng i Vi t l u vong tr v v i m ti n trong tay. Thu y trong n c ai ai cũng nghèo, k c b n cán b . Th là có màn vung ti n tiêu cho th a thích v i trăm đô đ i ra ti n tri u, m t gi c m c a khá nh iu ng i nghèo kh . Bên M không bi t nh ng ng i đó làm gì nh ng khi v n n c h tìm th y đ c s n tr ng (đ ng ti n), t á h đ c vu t ve đ n đ t n cùng. T đó, h c g ng làm l ng ký cóp cho đ c kha khá ti n và m i năm tr v n c ng i b nh ch e tiêu ti n trên s đau kh c a r t nh iu k khác. Cho đ n năm nay, năm 2008, tuy s n tr ng (cũng đ ng ti n) đã b t đi nh iu nh ng v t giá v n quá r so v i khi du l ch c các n c khác nên s ng i v n c ngày m i đông h n. S ng i đ xô v n c ch a h gi m bao gi .

Hơn 30 năm trước, chúng ta đánh đổ i l y m ng s ng đ ra đi cho b ng đ c thì không vì m t lý do gì đ có th tr l i m nh đ t kh n kh đó m t cách quá d dàng. M nh đ t đ t khoát b l i sau l ng b ng chính m ng s ng c a mình, c a v ch ng con cái mình thì làm sao có th tr v nhìn l i cái đám ng i đã ch i r a nh ng k ra đi – chính chúng ta – là b n tr m c p, đ đ m. N u dùng óc đ suy nghĩ, n u còn sĩ di n, c n ph i t thái đ khinh b b n nhà n c c ng s n đã hàm h k t t i chúng ta là thành ph n c n bã c a xã h i b n c ra đi. Xét cho cùng, c n trần tr ng nh ng ng i tr v đ thăm cha m già y u, lo ma chay cho ng i thân, giúp đ nh ng k kh n cùng. Có nh ng k tr v v i trái tim đ l ng, xót th ng ng i, c làm m t cái gì nho nh đ xoa d u n i đau kh c a đ i đa s đ ng bào. V v i trái tim nhân t nh th th t đáng khuy n khích, th t đáng kính ph c. Không bao gi v v i đ u óc c a k l i đ ng th i c , vui đùa h ng th v t ch t r m t, c i c t trên thân xác bèo b t c a nh ng cô gái quê mà quên đi c nh chi c thuy n nan lênh đênh trên bi n kh i m y m i năm v tr c.

Nghĩ là nghĩ th nh ng th c t tin t c cho th y m i năm c tri u ng i r m r v thăm quê h ng; ch riêng trong d p T t c trăm nghìn “khúc ru t ngàn d m” r n ràng tr v quê ăn T t. Thèm ăn T t trên quê h ng đ n v y sao? Cho dù T t đã m t h n cái h ng v ng t ngào c a b u s a m ? V ng trong không khí c a m t bu i sáng đ u năm nghe có ti ng ai oán c a đám dân oan, nghe có ti ng than khóc m i mòn c a nh ng ng i v th ng nh ch ng còn b đầy đ a trong các tr i tù vì h lên ti ng đòi h i m t n n dân ch c a m t n c Vi t nam, nghe có ti ng kêu gào bi thi t c a nh ng nhà lãnh đ o tôn giáo đã lên ti ng bênh v c cho công lý. M t b u khí Vi t nam b ô nhi m đ c tài, b v n đ c áp b c đ n th li u chúng ta có th th n nhiên tr v quê ăn T t hay sao?

Bài th , “Ta Ch ng V Chi” (không rõ tác gi là ai) di n t nh ng suy nghĩ chín ch n c a m t ng i có trái tim tràn đ y yêu th ng.

B n h i ta sao ch ng tr v
V ch i n i l i m i tình quê
Theo b n bên nhà gi vui l m
Tha h du hí, s ng h hê!

Ta nghe b n t , d nao nao
Bao năm bi t x nh làm sao
V n h ng m c v quê cũ
Cho th a ch mong t thu nào

Tim và Ốc

Tác Giả: S n Ngh

Chúa Nhật, 08 Tháng 3 Năm 2009 13:40

Nh ng r i nghĩ l i ta ch ng v
Xá gì m t phút ch c đam mê!
Đ r i ph i th y bao ngang trái
Bao n i tang th ng lu ng nã n

B n trách bao ng i đã h i h ng
C ng i ti c nu i v i v n v ng!
Ta đã ra đi trong h n t i
V chi g i dĩ vãng đau th ng

B n r ta v thăm ph ph ng
Thăm mái nhà x a, nh ng ng i th ng
Nhà x a b chi m còn đâu n a
Ng i th ng th i t n mác b n ph ng

B n b o quê h ng gi thanh bình
Danh lam, th ng c nh th t đ p xinh
Lòng ta còn đâu mà du ngo n
Khi th y bên đ ng c nh điều linh

B n gi c t i gì không v ch i
Đ t n c gi đây đ i thay r i
Ta th y v n ng c tù, b t b
Đàn áp không ai đ c hé môi

B n nói v đi ăn đã đ i!
Sao ta có th nu t cho trôi
Khi th y chung quanh bao đ a bé
Ch ng có mi ng ăn, đ ng ch c ch

B n k ta nghe r t mê h n!
Các em m n m n, hãy còn son
Ta th y xót th ng thân nhi n
M i t ng y tu i ph i bán trôn

B n khuyên lo s ng cho thân mình
Đ i gì đ ý chuy n linh tinh!
Ta ch ng th nào cầm nín đ c
Tr c s trái tai, c nh b t bình

B n có th vui thú nh n nh ?
M c ai rên xi t, c làm ng
Ta không n s ng trên đau kh
Ôm m i hoài h ng x ng i.

L i còn v n đ g i ti n v giúp thân nhân. G i ti n giúp là do trái tim thúc đ y nh ng giúp th nào đ có hi u qu thì là công vi c c a lý trí. T n năm 2000 đ n nay, s ti n g i v hàng năm c tăng mãi. Năm ngoái s ti n là 4 t đôla, năm 2008 có l cũng b ng ho c h n ch không kém. Đây ch là con s g i qua h th ng ngân hàng M có ch ng t h n hoi, còn nh ng nghìn đ u k trong ru t t ng c a các c già đem v cho con cháu thì không ai ki m ch ng đ c. C tính đ đ ng m i ng i mang v n c chi tiêu kho ng \$5000 đôla, v i t ng y ng i v hàng năm thì s ti n đ kh i kh i vào n c ph i thêm vài t b c n a. Nh th s ti n rút v n c (cho không) giá chót ph i 6, 7 t b c m i năm.

S ti n g i v d i nhi u hình th c khác nhau nh g i giúp các n n nhân thiên tai, g i v giúp thân nhân có v n làm ăn, ho c giúp ch đ nuôi s ng t ng y mi ng ăn, m i ngày... Tính ra hàng t đôla là công khó c a bi t bao nhiêu ng i Vi t h i ngo i, s n sàng hy sinh m t chuy n du l ch hàng năm c a gia đình, ho c ch p nh n gi m b t nh ng chi tiêu đ có đ ti n g i giúp thân nhân. T ng y t b c thân nhân tung vào th tr ng đ mua s m, đ ăn ch i, đ khoe khoang kiêu hãnh, nh ng cũng giúp nhi u gia đình ch v a đ s ng và sinh ho t hàng ngày trong m t xã h i mà s l m phát leo thang theo nh p đ hàng tháng. Đúng ra ti n t trong l u thông b ng nh y v t lên con s t mà không c n tr kim b o ch ng nh th cũng t o ra công ăn vi c làm nh t th i cho đám dân nghèo kh . Nh ng công vi c làm hoàn toàn mang tính ch t tiêu dùng, ch ch a h dùng ti n t o ra nh ng c s s n xu t mang l i l i nhu n v lâu v dài trong t ng lai.

Có nhi u lý l bi n minh cho vi c g i ti n. Lý l đ c r t nhi u ng i ng h là thân nhân c n đ c giúp đ trong m t xã h i quá b n cùng. H quan ni m r t đ n thu n r ng n u ng ng g i ti n, ch ng bi t b n chớp bu c ng s n có ch t không nh ng thân nhân c a h ch c ch n s ch t tr c h t. Suy nghĩ này qu th t không sai th c t bao nhiêu. Nh ng n u th tr ng tiêu dùng thi u h n 4 t trong 1 năm, ch c ch n công ăn vi c làm s gi m thi u đi r t nhi u, nh ng

thân nhân s s ng d ch t d nh ng s t o m t áp l c l n lao trên chính quy n c ng s n. Ng i dân đói quá đành ph i làm li u. Xã h i s h n lo n. Công an có b t gi đ c c trăm ho c c nghìn nh ng n u c tri u ng i li u mình thì chính quy n c ng s n ch ng th nào đàn áp n i. Nhà tù nào ch a cho n i khi vài ch c tri u ng i s n sàng ch t đ ki m cái ăn cho gia đình. Chính bao t s thôi thúc con ng i đ n tr thành thú v t. Đây ch ng ph i là bài h c mà b n vi t c ng đã áp d ng tri t đ trong m y m i năm cai tr nhân dân mi n B c và c trong các tr i tù sao?

T ng y nhân dân quá đói kh n i lo n thì cái ch ng i c a b n B c b ph cũng ph i lung lay. Bi t rõ nh th nh ng không m t ai dám làm, ho c không n nh n tâm đ y nh ng ng i thân đ n m t hoàn c nh cùng c c, n i mà ranh gi i c a lý trí và thú tính ch mong manh nh s i t . N u đ i ng c l i hoàn c nh, nghĩa là n u nh ng k c ng s n h i ngo i g i 4 t m i năm v n n c đ c u đói và h bi t rõ r ng n u không có 4 t này thì xã h i s h n lo n, ch đ s s p đ thì ch c ch n h đã th c hành t lâu r i. Đây là s khác bi t l n lao gi a ng i qu c gia và ng i c ng s n. S đ bi t đó là trái tim. Nh ng trái tim còn máu đ luân l u trong thân xác c a sinh v t có tên g i là ng i. Chính con tim đã th n th c khi th y đ ng bào trong n c lâm vào c nh thiên tai. Chính con tim đã tha thi t khi th y nh ng đ a tr m côi, khuy t t l n lóc trên hè ph ki m ăn. Và cũng chính con tim đã thôi thúc nh ng ng i Vi t h i ngo i g i ti n v giúp nh ng ng i thân nghèo kh . M c dù h bi t r ng chính s ti n này đã ph n nào giúp ch đ đ ng v ng đ n ngày hôm nay.

Đã đ n lúc lý trí c n ph i xen vào hành đ ng c a con tim. G i v a ph i và g i đúng lúc là cách hay nh t đ gi m thi u nh ng s ti n th ng d không c n thi t. Nên g i đ t o công ăn vi c làm h n là g i đ giúp mi ng ăn t ng b a. Giúp c n câu h n là bi u con cá. M i khi có thiên tai, làm th nào đ s ti n c u đói ph i đ n th ng tay các n n nhân, không th qua tay b n cán b p xã, p, huyện, ho c ph ng. Ph i h n ch t i đa ti n c a l t vào tay nh ng k không tim này.

Bi t cách g i, và bi t g i qua ng i nào. Các b c tu hành, nh ng s , nh ng ni cô, các linh m c, th ng t a (tuy t đ i không ph i là b n qu c doanh) là nh ng ng i x ng đáng ch n m t g i vàng. Tr v thăm quê h ng đ a đầy khi th t s c n thi t. Nên h n ch t i đa nh ng chuy n du hí vung ti n mua vui trên nh ng thân xác b t bèo. Nên t ch đ cái xã h i quá b p bênh v đ o lý b t b b p bênh.

N u không làm cho nó t t h n thì cũng đ ng nh n tâm làm cho nó t i t thêm. Xem ra, trái tim và trí óc c n song hành. Hành đ ng xu t phát do trái tim thôi thúc, và hành đ ng đ n đ n m t k t qu t t đ p l i luôn c n có lý trí h ng d n.